

Rosszkevünk nyara (Rajzolatok 1995-ből)

Július 13.

Hajnali négy óra tájban a rendőrök őrizetbe vették Guszton Andrást, a VMDK Tanácsának tagját, a temerini körzeti szervezet alelnökét. Ismeretlen helyre, de vélhetően Péterváradra szállították, ahová az általa egy héttel korábban visszautasított katonai behívó szólt.

Július 16.

Srebrenica néhány nappal ezelőtt elesett, a szerbek most Žepát támadják és Eszéket, Horvátországban. A NATO tehetetlen, az ENSZ farizeuskodik és krokodilkönnyeket hullat, az angolok egyre kevésbé titkolják, hogy suttyomban a szerbek kezére játszanak. A demokrácia szép eszméi ismét semmivé oszlottak, ahogy az várható volt.

Július 25.

A Határon Túli Magyarok Hivatalában Nikowitz osztályvezető érdeklődik — Pilcz Nándor pontatlan és tendenciózus híradása alapján, amely a Népszabadságban jelent meg — Ágoston „cikkéről”, amelyben „Tabajdit támadja.” Elmondom, ilyenről nincs tudomásom, viszont a VMDK Tanácsának döntéséről és közleményéről igen. Nikowitz szerint a július 14-ei tanácskozáson, melyen ő is és Lábody László is részt vett, Csubeláékkal nem volt közös egyetértés abban, hogy a VMDK lenne elmarasztalható az együttműködés hiánya miatt a Vajdaságban. Javaslatomra előkerítik az említett újságot: „Hát ez mi?” — mutatok az inkriminált mondatra. Hamarosan megtudtam azonban, hogy a tárgyaláson ennél sokkal több is történt, olyasmi, amiről a sajtónak is hallgattak az urak. Amikor Tabajdi rákérdezett a VMSZ autonómiaelképzeléseire, a küldöttség tagjai kifejtették: „...nem akartak a VMDK-éval szemben alternatív koncepciót kialakítani. A perszonális autonómiát nem tartják sokra, mivel annak jogállami keretei úgyis hiányoznak, a területinek a gyakorlati esélyei pedig egyenlők a nullával. (...) Kasza József tiltakozott az ellen, hogy a VMSZ elképzeléseit a VMDK-éhoz képest kellene megfogalmazni. Az ő szándékuk világos: azt az

önrendelkezést kérik, amit a szerbeknek kínálnak fel Horvátországban.”

Hát ez tiszta beszéd: nem tartják reálisnak az autonómiát — ha lesz, jó, ha nem lesz, úgy is jó — ennél fogva nem érznek különösebb indítatást arra sem, hogy küzdjenek érte.

Július 26.

A nyíregyházi sebesvonattal irány Debrecen, az új román tanügyi törvény és a szlovák alternatív oktatási koncepció ellen tiltakozni, a Nagytemplomba. Amíg a vonat zakatolását hallgatom, eszembe jut előző napi beszélgetésem a budapesti Andrássy út egyik műszaki boltjának üzletvezetőjével. Amikor megtudta, honnan jöttem, sopánkodni kezdett a délvidéki magyarok sorsán, majd miután engem is végighallgatott, megjegyezte: „Én eddig azt hittem, hogy Szerbia nem határos velünk.” Boldog ember!

Este érkeztem meg a kálvinista Rómába, de a VMDK oktatási kérdezőbiztosainak csak néhány tagját találtam a Főnix-szállóban, a többiek a Nagyerdő egyik kempingjében találtak derékaljat éjszakára. Mire kitaxiztam Csokonaiék és Németh Lászlóék kedvenc dzsungelébe, a tölgyfák alatt már igen vidám volt a hangulat. Sepsey Csaba és László Gyula vitte a szót, mint általában, most is Szabadkáról, a szabadkai önkormányzat és Kasza városelnök viselt dolgairól. Aztán én is közéjük ültem néhány pofa sörre...

Július 27.

Délelőtt Sepsey javaslatára ellátogatunk a Kossuth Lajos Tudományegyetemre. Később László Gyulával terepszemlét tartunk. Első utunk a „Tiltakozás a nyelvháború ellen” című, a Magyarok Világszövetsége által kiadott szórólap által megjelölt ifjúsági találkozó állítólagos színhelyére, a Kölcsey Művelődési Központba visz. Jellegtelen, modern épület a szocializmus kései korszakából — itt tartják egyébként az eléggé ismert Debreceni Jazznapokat is. A portás úr: „Nézzék, itt semmilyen rendezvény nem lesz ma. Én a tiltakozó gyűlésről csak annyit tudok, amennyi az újságban megjelent. Tudom, hogy lesz, de hogy

hol, azt nem!” Ezután telefonál az igazgatójának. Az sem tud semmiről. Tanácsára átmegyünk a református püspöki hivatalba. Ott sem tudnak semmit. Ezután irány a Kölcsey Tanítóképző. Ördögünk van bodzából, a vendégeket tényleg ott fogadják, csak hát elfelejtették őket értesíteni — hat hét román újságíró viszont már buzgón dolgozik, de vendég alig. Végül kiderítik, hogy az ifjúsági nagygyűlés a Kollégiumban lesz. Gyulával megszervezzük (szó szerint mi ketten), hogy a művelődési házhoz érkezőket irányítsák át a kollégiumi oratóriumba. Érthetetlen, hogy egy ilyen fontos rendezvényt hogyan lehet ennyire dilettáns módon előkészíteni! Egyébként feltűnő, hogy a magyarországi sajtó mennyire visszafogottan vezeti fel a tiltakozást. Lebecsülük, félnek vagy ilyen nagy mértékben függnek a kormánypártoktól?

Idejében ott vagyunk az oratóriumban, de a szervezők még mindig sehol. Aztán — elég nagy késéssel — megjelennek, velük Csubela is, akit maguk mellé ültetnek. Lassan megtelik a terem. Bárki, aki akar, felszólalhat. Küldöttségünkben többen élnek a lehetőséggel. Balassa Júlia nagyhatású beszédet tart, ő kapja a legnagyobb tapsot. Később szól dr. Horváth Militicsi is, az idősebb, az egykori afrikai orvos, majd némi rábeszélésre dr. Sepsey is.

A rendezvény után odamegyek Csoórihoz. Nem válaszoltak a levelünkre (úgy látszik, ez náluk bevett szokás), amelyben arra kértük, az MVSZ elnöke Balassa Júliának biztosítson felszólalási lehetőséget a nagytemplomi főprogramban. De Csoóri, mire megszólalnék, megelőz: „Olvastam a nagyon csúnya leveledet...” „Azt hiszem, Sándor, az emlékeztetőmre gondolsz!” (A Világszövetség választmányi ülésén vele folytatott beszélgetéseimről Hódi el nem számoltatásával kapcsolatban, amit mind a Hírmondó, mind a Magyar Szó megjelentetett.) „Arra. Nagyon csúnya. Emiatt még felelősségre foglak vonni, mint költő a költőt. Most nem érdekes ennek a politikai vonatkozása...” (Nocsak?!) „Erre most nincs időnk, Sándor. Mindjárt kezdődik a főrendezvény, ti viszont ismét nem válaszoltatok a levelünkre!” Csoóri magyarázkodni kezd, hogy ő nem volt ott, amikor az elnökség döntött, miszerint minden régióból csak egy ember szólalhat fel. (Ez egyébként, hamarosan kiderült, nem igaz: Erdélyből Tökés, Sütő, Markó és Tempfli kapott szót, a Felvidékről hárman, egy leváltott iskolaigazgató, Dobos László, Duray...) En: „Ne magyarázkodj, csak annyit mondj, igen vagy nem! Csoóri: „Azt hiszem, hogy nem.” (Körülményeskedik.) „De kérdezd meg Bakos Pistát, ő a főtitkár!” Bakos is hímel-hámol: „Dudás Károlyt nem mint politikust hívtuk meg,

hanem mint a Művelődési Szövetség elnökét.” „Ugyan, Pista, hagyjuk ezt, nem vagyunk mai gyerekek, sem te, sem én. Tudjuk jól, miről szól ez a történet. Egyetlen szót mondj: igen vagy nem?” „Nem.” Hát így lett elszabotálva a VMDK képviselőjének felszólalása. Ezek után már meg sem lepődtünk a szemérmetlen manipuláció újabb példáján, amikor is a műsorvezető bejelentette ország-világ előtt, hogy a távolmaradók közül a VMDK is üdvözölte a megmozdulást. Ezzel szemben az igazság az, hogy a „távolmaradók” — összesen 35 fő — ott szorongtak a többiekkel a zsúfolásig megtelt Nagytemplomban. Érthetetlen, kinek és miért volt szüksége a kisstilű hazudozásra.

Július 29.

Nyílt levelet fogalmazok Dudás Károlyhoz. Lényege: nem lehet egyet mondani Debrecenben, és mást csinálni Szabadkán. Erkölcsileg hiteltelen a VMSZ politikája, amely itthon nem támogatja az óvodától az egyetemig terjedő önálló magyar iskolahálózat létrehozását, ugyanakkor Debrecenben telesírja a zsebkendőjét.

Július 30.

Budapest — Szabadka. A véletlen úgy hozza, hogy egy vonaton utazom Czine Mihállyal és Kiss Gy. Csabával. Ők a Kosztolányi-táborba igyekeznek. Némi sörök mellett jót csevegünk.

Július 31.

Most olvasok Heller Ágnes július 27-ei felszólalásáról az MTA és a Múlt és Jövő budapesti zsidó folyóirat közös kerekasztaláról — Szarajevó apropóján. A három nappal ezelőtti Magyar Hírlap ezt írja: „Heller Ágnes akadémikus (...) örömmel nyugtázta, hogy az amerikai szenátus megszavazta a boszniai kormányt sújtó fegyverembargó egyoldalú feloldását. 'Európa nem mer beavatkozni a válságba, mert senki sem akar saját emberáldozatot vállalni. Pedig ha nincs olyan ügy, amiért érdemes meghalni, akkor olyan sincs, amelyért érdemes élni' — mondta Heller Ágnes.”

Meg kell mondjam, nekem ez a beszéd igen tetsző!

Augusztus 3.

Kora reggel a horvátok minden irányból összehangolt támadást indítottak a knini martalócok ellen. Úgy látszik, Martićnak, Babićnak ütött a végórája. Az a sanda gyanúm, hogy mindkettő többszörösen megérdemelte már az akasztófát, annyi háborús bűnt követett el.

Augusztus 4.

Milošević Slóbót nézem a tévében. Rosszkezü, meggörcbedt háttal ül, majdhogynem a csülkeire támaszkodik, mint egy kan disznó, vagy mint egy sarokba szorított, támadásra készülő vérszomjas görény. Ijesztően komikus.

Augusztus 5.

Déli 12 óra, a rádió jelenti: a horvátok elfoglalták Knint! A nyugati országok — Oroszországról nem is szólva — keményen ostromozzák Horvátországot. Lettek volna csak fele ennyire erélyesek, amikor Horvátországot támadták a szerbek és a JNH! Ghali most visít: „Agresszió!” Bezzeg mosta kezeit Srebrenicánál és Žepánál. Az ENSZ és a Nyugat eddigi tevékenysége kimerült a szóf...ban, míg a szerb agresszor vígan hódíthatott. A megtámadottaknak hatékony védelmet az UNPROFOR nem nyújtott, a Biztonsági Tanács pedig mindig talált alkalmat és ürügyet arra, hogy a hatékony önvédelmet lehetetlenné tegye. Most megváltozott a helyzet, nyilvánvalóan az amerikai politika hallgatólagos jóváhagyásával. Az amerikai imperializmust éppúgy utálok, mint az összes többit, de ebben az esetben az USA áll a nagyobbik igazság — a megtámadottak — oldalán. Ez a háború ugyanis nem tegnapelőtt kezdődött — ha valaki időközben elfelejtette volna.

Augusztus 6.

Havel cseh elnök mértéktartó, bölcs, és lényegében a horvátokat megértő nyilatkozata. A horvátok évekig várták türelmesen a politikai rendezést stb., stb.

A patkányok egymásnak ugranak? Karadžić leváltotta Mladićot, de a tábornokok az utóbbi mellé álltak.

Legalább százezer menekült fog Szerbiába (értsd: a Vajdaságba) jönni. Nem tetszik nekik Karadžić állama?

Éppen ötven évvel ezelőtt dobták le a Bombát Hirosimára...

Augusztus 8.

A szerbek hajnal óta ismét ágyúzzák Eszéket. Mindkét oldalon csapatösszevonások. Ha a horvátok nem akarnak egy évet várni, akkor most kell támadniuk. Lehet, hogy megteszik, ugyanis a knini gyors siker könnyen elbizakodóvá tehetné őket.

Ágoston B. nálam. Levelet intéz a magyar ügyvivőhöz: ismét veszélyben a magyar többségű területek. A menekültek ideirányításával megváltoztathatják az etnikai arányokat.

Javaslom, változtassunk korábbi (1991) taktikánkon. Nemcsak a magyar többségű községeket, de a magyar többségű településeket (mindegyiket) védelem alá kell helyezni.

Augusztus 9.

A budapesti TV 2 este 10 órai hírműsora csak Csubeláék közleményéről számol be menekültügyben. Mintha a VMDK nem is lenne a világon, pedig a mi reagálásunk egy nappal korábbi. A magyarországi tájékoztatási eszközök VMDK-val szembeni blokádja tovább tart.

Augusztus 10.

Aligha hihető, hogy a horvátok kesztyűs kézzel bánnának a civil lakossággal, azonban ilyen arányú exodusra aligha került volna sor, ha a szerb krajina vezetői erre nem szólítják fel a lakosságot. Martić, Babić és a többi főhőhöz Milošević hathatós támogatásával először fanatizálta és hiszterizálta a krajinai szerbeket, utána belerántotta a háborúba és a háború eszméjének elfogadásába a lakosság túlnyomó többségét, majd mikor mocskos nedveitől szétpukkadt véreshurka-köztársaságuk, nekiindították a vakvilágnak egész népüket. Ezeknél felelőtlenebb vezéreket keresve is nehéz találni. Egy Elias Canetti tollára való rettenetes példái az árulásnak!

Egyébként a belgrádi tévé ma délelőtt egy régi (1962 nem most volt) kosztümös filmet sugároz: Tatárok. A tatárok gonoszak, csúnyák, alattomosak, de bezzeg az európai felsőbbrendűséget képviselő, mellesleg a filmben szlávbarát vikingek (a történelmi hűség 33 évvel ezelőtt sem érdekelte a rendezőket) jók, szépek és becsületesek. Oleg és Erik kifejezetten. Erre a kis rasszizmusra most rettenetesen nagy szüksége van a balkáni nézőnek...

Dél körül Ágoston Bandi érkezik. (...) Kovács külügyminiszter kedden fogadja. Bandival egyetértünk, hogy a menekültkérdés veszélyeire mindenképpen fel kell hívnia Kovács figyelmét. (...)

Délután hallom Dusa Dénestől, hogy tegnap, a menekültek fogadásán Járekon kis híján összetűzésre került sor. Az autóbusból kikászálódó menekültek hangos szitokszókkal illették Miloševićet, ami a helybélieknek nemigen tetszett, s kis híján öltre mentek.

A késő esti hírekben a magyar tévé arról tesz említést, hogy ma délben 15000 ember tüntetett Belgrádban Milošević ellen. A hazai állami tájékoztatási eszközök hallgatnak. A jugoszláv hadsereg menetoszlopai megindultak Kelet-Szlavónia felé. Mi lehet Gusztonnal? Legutóbbi értesülések

szerint „csomagol” a péterváradai laktanya raktárában. Ez még tűrhető helyzet.

Augusztus 11.

A VMDK elnökségi ülése Szabadkán. (...) Ágoston az ülés után Csubelának írt levelében augusztus 19-ét javasolja, hogy Becsén ülünk le, s beszéljük meg menekültügyben az együttműködés részleteit.

Augusztus 12.

Dr. Nagy Sándor hív Topolyáról: értesülése szerint a menekültek az Apatin melletti Szilágyin erőszakkal elfoglaltak egy magyar házat. Azt javasolja, hogy írjak levelet a belügyminiszternek, és hogy sürgősen üljön össze az elnökség. Én ezt elvetem: először a helyszínen kell tájékozódunk. Papp Ferivel és Vékás Jánossal azonnal Nyugat-Bácskába indulunk. Előzőleg értesítjük Kabókot, ő, Makó Jóska és Hallai Bácskerteszen várnak bennünket a plébánián. Útközben mindenfelé katonai sátorlapokkal fedett traktoros pótkocsikon érkező menekülteket látunk. Bácskerteszen a plébános nincs otthon. Az idős bejárónő a kertben kapál. Aggódik, mert már a faluban is jártak ismeretlen emberek számba venni az üres házakat.

A vajdasági magyarság félve szemléli a szerencsétlen szerbek menekülését, mert attól tart, erőszakos cselekményekre fog sor kerülni, s a magyarokat nincs, aki megvédje. A horvátok elűzése egyébként máris megkezdődött a Szerémségben, a rendőrség lényegében szemet huny az erőszakoskodások felett.

Szilágyin felkeresünk egy fiatal parasztcsaládot. Virágzó gazdaság, szépen berendezett, nagy, tágas lakással. Amit a gazda mond, az sokkal lesújtóbb annál, amit eddig tudtunk: legalább harminc házat foglaltak már el a menekültek, szerinte helyi és környékbeli szerb radikálisok vezetésével. Fenyegetőztek, gyilkosságokkal is, fegyvereiket mutogatták, ahol nem kaptak kulcsot, fejszével szaggatták be a kaput, az ajtót. Nyolc-tíz helyre erőszakkal hatoltak be, majd a helyi közösség ezt követően „önként” felajánlott a polgárok nevében — akiket senki sem kérdezett meg! — még harminc házat! Mindez tegnap, 11-én történt, amikor is a prigrévicaiak megtámadták Szondon (Sonta) a horvát búcsúsokat. Hangosbemondókkal járták a falut, heccelve a menekülteket, hogy „füstöljék ki” a horvátokat és a magyarokat. A pánik ellenére is megbocsáthatatlan, hogy egész Szilágyin egyetlen ember sem akadt, aki szólt volna a rendőrségnek, értesítette volna a VMDK-t vagy a sajtót. Pedig itt él a magyar napilap egyik állandó tudósítója.

(UTÓLAGOS KOMMENTÁR: Miután a Magyar Szó tőlünk — egész pontosan Matuska Marcitól értesült a történetekről — Bálint Sándor főszerkesztő egyik első dolga volt, hogy arra kérje Papp Ferit, „minél enyhébb” módon írjuk meg az esetet! Szánalmas.)

Szilágyiról Gombosra megyünk. Ott kielégítő a helyzet, egy kemény és okos VMDK-s csapat áll a falu élén. Aggódnak, de nem félnek, s eddig sikerült kibekkelniük a kolonizációt. Őket hallva feldobódunk kissé.

Késő este van már, amikor visszamegyünk Apatinba, át a kihalt, rendőrökkel megtömött Szondon és a rémült, sötétbe burkolózott Szilágyin. A városházán azonnal a menekültügyi törzskar elnökét keresem. Pár perccel előbb ment el, mondja a portás. A törzskar legbefolyásosabb tagja, a Szerbiai Szocialista Párt községi elnöke fogad. Öntelt ember, enyhén kioktató stílusban magyarázza a súlyos helyzetet, de a szilágyi eseményekről nem tud semmit, vagy nem akar tudni. Később a törzskar négy tagjával Papp Feri, Vékás János meg én kimegyünk ismét Szilágyira. Előkerül az enyhén részegnek tűnő magyar helyi közösségi titkár is, akit a falubeliek szerint a szocialisták neveztek ki erre a posztra. Megilletődik attól, hogy személyemben egy élő szövetségi képviselő keresi, ezért aztán, vagy valami más ok folytán, sok mindent elmond, amit a törzskar tagjai aligha fognak megköszönni neki. Utolsó kérdésünkre, hogy kívánnak-e bűnvádi feljelentést tenni az erőszakos házfoglalókkal szemben, a községi végrehajtótanács jelen levő elnöke ezt válaszolja: „Őszintén szólva nem tudom. Nincs időnk ilyen marginális dolgokkal vesződni.”

Hajnali fél kettőkor érünk Temerinbe. Megvacsorázunk, pontosabban megreggelizünk. Nyomott a hangulatunk, nem tudjuk, mit hoz a holnap. S még bennünk van az az idegesség is, amit Ravno Selo alatt egy a műúton „felejtett” kisebb szénakazal (!) okozott. Kis híján beleszaladtunk. Nem tudok szabadulni a gondolattól, hogy azt valójában nekünk tették oda.

Augusztus 13., vasárnap.

Este nyolc órára összehívtam a VMDK körzeti elnökségét. Két napirendi pont: 1. Menekülthelyzet, 2. Mozdósítások. Megállapítjuk: Temerinben egyelőre nyugodt a helyzet, noha Járekon – állítólag a radikális párt hívei – szervezkedtek, és arra buzdították a menekülteket, hogy rohanják le Temerint, hiszen „van ott ház elég” (Később ezt a hírt félhivatalosan is megerősítették.) Közleményt fogadunk el, amelyben felhívjuk a lakosság figyelmét, hogy erőszakos házfoglalásnak ne engedelmességen, ilyen

esetekben értesítse a rendőrséget, a VMDK-t és engem. Míg a közleményt szövegezzük, néhányan cinikus véleményekkel illetik a menekülteket. Ezt nem tűröm, s ledorongolom a cinikuskodókat. Világosan szét kell választanunk egyfelől a szenvedőkkel szembeni magatartásunkat – ebben nem tűrhetünk meg semmilyen cinizmust —, másfelől azt a tényt, hogy a menekültek ügyét a magyarok ellen akarják felhasználni – ebben a kérdésben viszont makacsnak és hajthatatlannak kell lennünk, még ha velünk szemben a humanizmusra is hivatkoznak. Ternovác Pista említi (ő is hallomásból), hogy tegnap a Bem József utcában Kohaneczék háza közelében egy ismeretlen férfi megtámadott egy 17 éves magyar lányt, s az Kohaneczékhoz szaladt be védelmet keresni. Ezután többen kikísérték, s miután a pasas látta, hogy kisebbségbe került, a Dosztán sarkán (a magyaroktól immár tisztos távolban) pisztolyt rántott és a levegőbe eresztett egy sorozatot!

Augusztus 14.

Belgrád. Vékással az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságánál. (Ismertettük a Nyugat-Bácskában tapasztaltakat, és a segítségüket kértük – mindent feljegyeztek, de semmi kézzelfoghatót nem ígértek, csak a vállukat vonogatták.) Ezután magyar nagykövetség. Elmondják, egy nappal utánunk ők is voltak kint Nyugat-Bácskában.

A tévé hallgat róla, de az Újvidéki Rádió este ismerteti a közleményünket.

Augusztus 15.

Nyugat-Bácska nem biztonságos. Apatinban bevezették az éjszakai kijárási tilalmat. Bezdán környékén a Duna-gátba ásták be a tankokat! (Mi lesz itt, ha jön egy árvíz? Elönti Bezdánt?) Gomboson nagy a forgalom: több száz ágyút és tankot szállítottak át a túlsó partra, ahonnan viszont a szerbek az asszonyokat, öregeket, gyerekeket evakuálták a Bácskába. Erősen szállítják odaátrol a Bácskába az üzemanyagot is. Minden jel arra mutat, hogy Nyugat-Szerémségben és a Drávaszögben a közeljövőben háború lesz.

A Magyar Szó mai számát olvasom. Szecsei, Kasza és Körmenyi szerint az „arányosság” be nem tartása a baj. (?) Legalábbis ezt írják a parlament elnökének. A VMDK szerint viszont nem a mennyiséggel, hanem a minőséggel, az etnikai arányok megbontásával van a baj! Itt érhető tetten leginkább a két politika közti különbség.

A Kossuth rádió egész nap a VMSZ közleményét bömböli, a miénket tendenciózusan elhallgatja.

Augusztus 16.

Tanácsért jön hozzám egy ember, majd később a fia is. A gyerek tegnap hajnali fél kettő táján horgászni ment, de M.-ic rendőr és egy bajtársa leállította, provokálta, majd pedig megverte a téglagyár közeli Vida tanyánál. Mondtam, írjon le mindent részletesen, készíttessen látleletet. M-icnak nem ez a első esete. Az egyik legdurvább fogdmegnek számít a községben.

Este a Kossuth rádióban Varga Szilveszter manipulációja. Noha mi kezdeményeztük az együttműködést a VMSZ-szel, ezt most mint az ő ötletüket mutatja be és propagálja. A vajdaságiakat ugyan nem lehet becsapni, de a magyarországiakat igen. Persze nem ő itt a bűnös, hanem azok, akik a Kossuthot a kezükben tartják. Ez pedig kevésbé a Horn-vonal, inkább az SZDSZ, de az is lehet, hogy mindkettő. A VMDK-val szemben már hónapok óta kemény cenzúrát gyakorolnak. Még a szervezet neve sem hangozhat el pozitív szöveggörnyezetben. Ezt nevezem liberalizmusnak és sajtószabadságnak!

Augusztus 17.

Egy asszony és a fia rohan hozzánk: összeírják a nem lakott házakat, egyik rokonuk Németországban dolgozik, a háza üres, mit tegyenek? Megnyugtatom, tanáccsal látom el őket.

Este arról számol be a tévé, hogy Boško Perošević tartományi kormányelnök kollaboráns kisebbségi bábszervezeteket fogadott, pl. a temerini Szerb-Magyar Baráti Társaságot, a Szlovák Maticát, a Vajdasági Magyarok Polgári Mozgalmát stb. Ez utóbbi szervezet elnöke, Böröc József többek között elsütött egy veszélyessé válható álhírt, miszerint Gombos 400 menekültet «kért» önkéntesen. Én jártam a napokban Gomboson, tudom, hogy ez nem felel meg a valóságnak.

Augusztus 18.

A Magyar Szó 4. oldalán «Szolidaritás a menekültekkel» címmel terjedelmes beszámoló a kisebbségi kollaboránsok és a tartományi kormányfő találkozájáról. Ismertetik Böröc ajánlatát, eszerint «Gombos, amely magyarok lakta település, készségét fejezte ki, hogy gondoskodik 400 menekültről.» De azt is megtudom a cikkből, hogy Pap F. Imre, a Szerb-Magyar Baráti Társaság elnöke a találkozón többek között elmondta, «az egyesület indítványozni fogja, hogy a temerini községben készítsenek programot a menekültek tartós letelepítésére, nyissanak számukra munkahelyet a mezőgazdaságban és az állattenyésztésben,» (Pap Imre, ez az öskommunista, korábban már oroszlánrészt vállalt a szerbek

Temerinbe való tömeges telepítésében, most csupán folytatja a szerb nacionalista program kiszolgálását.)

Később értesülök a gombosiaktól, hogy Böröc nyilatkozata megszülte az első bajt: Gomboson az esti tévéadásra hivatkozva megjelent pontosan 400 menekült. A falu lakói bezárkóztak, a törzskar ülészik. Nyilvánvaló az állam és Böröc együttműködése. Ez az akció nem véletlen, hanem kitervelt.

Augusztus 19.

Az ENSZ főtitkára bejelentette, hogy Goraždet mindenképpen megvéd(et)i, akár a szerbek bombázása árán is. Hát erre nagyon kíváncsi vagyok! Butrosz Ghálit nagyon nagy erkölcsi felelősség terheli Srebrenica és Žepa sorsára hagyásáért. Ha van korunknak pilátusi habitusú nemzetközileg ismert személye, akkor ő föltétlenül az – a legnagyobb!

Este Szent István-napi műsor a VMDK szervezésében az újvidéki Petőfiben. Tömve a terem, Ágoston beszéde nagy tapsot kap. Gergely András történész Szegedről jelentkezik, hogy nem tud a határon átjönni, mivel a hivatali kocsija csak Magyarország területére van regisztrálva. Ő lett volna az ünnepség vezérszónoka. Valóban nem tud jönni? Vagy nem akar? Nem mer? Mindenesetre az utolsó órában jelenti nehézségeit, így még azt sem tudjuk megszervezni, hogy valaki vajdasági áthozza a határon.

Augusztus 20.

A déli híradásokban a magyarországi ünnepségek vezérszónokait hallgatom. A vajdasági magyarokról Für Lajoson, az MDF elnökén kívül senki sem beszél. Szégyen! Gyalázat! Gyávaság! Ha az ismertetések reálisak, akkor Göncz papa igen gyámoltalan, az ellenzéket burkoltan bíráló beszédet tart. Horn miniszterelnök a nyugatiak iránti megértésért könyörög. Thürmer Gyula Mezőkovácsházán kijelenti: ne engedjenek idegen katonákat akár az ENSZ, akár a NATO, akár Horvátország színeiben az ország területére. No, ez igazán tetszeni fog az oroszoknak és Szerbiának! Fekete Elvira nem hiába propagálta oly erőteljesen Thürmert már tavaly, tavalyelőtt az itthoni televíziókban.

Augusztus 21.

Ma este fogadja Ágostont és dr. Nagy Sándort Emma Bonino, az Európai Unió humanitárius ügyekért felelős főbiztosa. De hát mi várható egy ilyen találkoztótól? Mindez csak szent malaszt, itt senki semmit sem fog tenni a magyarok érdekében. Még

a magyarországi magyarok sem, legfeljebb vaktöltényeket pufogatnak.

Augusztus 22.

Váratlanul betoppanok Vékáshoz. Ott találok Papp Ferit, valamint a New York Times újságíróját, bizonyos Jane Perlezt, a belgrádi Nin egyik újságíróját mint tolmácsot, ezenkívül a tolmács édesatyját. A téma: a menekültáradat és a magyarok helyzete. Végül én is belefolyok a beszélgetésbe. A hölgy nem túlságosan jóhiszemű. Provokál is. Például ilyen kérdései vannak: «Hogyan a vajdasági magyarok nem törekszenek szecesszióra, mint a szlovákiai és romániai magyarok?»

Én: « Ismereteim szerint sem a romániai magyarok pártja, sem a szlovákiai magyar pártok nem törekszenek szecesszióra.»

Ő: «Hogyan ítélik meg a magyarországi kisgazdák elnökének kijelentéseit?»

Én: «Milyen kijelentéseit?»

Ő: « Hát például hogy a trianoni békeszerződés történelmi igazságtalanság volt.»

Én: « A trianoni békeszerződés szerintem is történelmi igazságtalanság volt. Mi viszont a kérdést kompromisszummal kívánjuk megoldani. Ezt a kompromisszumot szolgálja az autonómia.»

De gyakorlatilag a menekültek kapcsán felvetett kérdéseiből is látni, hogy Jane Perlez bizony nem lát abban semmi tragikusot, ha «eltűnünk hirtelen, mint az erdőben a vadnyom». (Egyébként meg azt állítja, hogy az apja magyar.)

A Kossuth rádió tele van azzal a hírrel, hogy Csubeláékat fogadta Emma Bonino. Hogy fogadta Bandiákat is, arról viszont egy árva szót sem mondanak. Éljen a sajtószabadság!

Undor fog el, ha a magyarországi közéletre nézek. Ezek mirajtunk nem fognak segíteni. Gyáván félreállnak, bennünket pedig a sorsunkra hagynak.

Augusztus 23.

Pestre a délutáni vonattal a holnapi sajtótájékoztatóra, amit a HTMH hozott össze, annak demonstrálására, hogy milyen nagyon akarnak bennünket segíteni. Vékással az állomáson megbeszéljük a taktikát. Ő egyébként nem jön. Szerinte manipuláció az egész, és igazából a VMSZ promócióját szolgálja. Egyetértek vele, de az a véleményem, hogy ennek ellenére jelen kell lennünk, és el kell mondanunk a véleményünket. A vonat késéssel érkezik a Keletibe. Gyalog vágok át egy sötét, kihalt, lerobbant városnegyeden. Csak itt-ott látni egy-egy gyanús pofát, ácsorgó kurvát, szemléltartó makrót. Az egyik bérház földszinti lakásának

nyitott ablakán kiugrik egy jókora német juhászcutya, egyenesen ráveti magát egy szobapincsire, amely gazdája mellett üget a langyos éjszakában. Óriási ribillió, lárma, az ablakból kihajol egy szajha kinézetű hölgy, és a farkascutya után rikolt. A pincsi gazdája toporzékol, majd szitkozódva berohan a kapun az épületbe...

A rádió vendégházában vagyok elszállásolva. Ennék valami jót. Mivel a kismetró nem jár, az utolsó busszal begurulok a Deák térig. Ahogyan lépek le a lépcsőn, Csubela kivörösödött, fáradt ábrázattal éppen felszállni igyekszik. Szólok neki: «Szervusz, Feri!» Nem fogadja el.

Augusztus 24.

Délelőtt a Teréz körúton veszek egy karórát, nehogy elkéssek a HTMH-ből. Mikor odaérek, már nagy a nyüzsgés. Csubela, Szecsei, Tóth Horti már ebédel Törzsök Erikával és Nikowitz Oszkárral. A sajtótájékoztató legalább ötven újságíró. A VMSZ képviselői pártjukról kezdenek beszélni, bemutatják szétterített zászlajukat, kattognak a fényképezőgépek, a sajtótájékoztató valóban promóciónak indul. Csak hát ott vagyok én is. Törzsök Erika többször figyelmezteti a jelenlevőket, hogy «ne a két szervezet vitájáról», hanem a menekültek beözönlésével előállt helyzetről írjanak. Erre a figyelmeztetésre szükség is van, hogy az újságírók tudják mihez tartani magukat, én ugyanis nem kímélem a VMSZ-t: rámutatok arra, hogy a két vajdasági szervezet közötti megegyezést a menekültek kérdésében lényegében egyetlen dolog akadályozza, az pedig nem más, mint a VMSZ és a Szerbiai Szocialista Párt közötti koalíció Topolyán, de méginkább Szabadkán, amelynek súlyos gyakorlati következményei is vannak: ahol koalícióban irányítják az önkormányzatot, ott több a betelepülő.

Abból, amit elmondtam, rengeteget kilúgoztak a tájékoztatási eszközök. Ismét alkalmam volt megállapítani, hogy a magyarországi sajtó sem szabad. Azt is láttam, tapasztaltam, hogy Törzsök Erikának keményen támogatják Váradyt, illetve ezen az ágon Kaszáékat, Csubeláékat. Szemben Csoóriékal, akik a VMSZ-n belül inkább a Hódi-Tóth Horti-Bálint Antal-féle jobboldalt nyomják.

Apropó Várady! Milyen jellemző: a Népszabadság újságírója megpróbált jégre vinni, és a Đinđićek együttműködési javaslatára adott válaszukat («együttműködés igen, koalíció nem») igyekezett párhuzamba állítani a VMSZ-SZSZP koalícióval, mintha két hasonló dologról lenne szó.

Én: «Đinđićekkel sohasem kívántunk koalícióra lépni, egyrészt mert ők Nagy-Szerbia megteremtését tűzték ki célul, mi viszont őket ezen az úton nem

akartuk követni, másrészt ők voltak a parlamentben azok, akik a magyar középiskolák megszüntetését szorgalmazták. Ugy vélem, hogy itt valamilyen félreértésről lehet szó az ön által említett Ágostonlevéllel kapcsolatban. Azt gondolom, hogy ön összekeveri Ágoston Andrást Várady Tiborral, mert utóbbi egy időben valóban koalícióban volt Đinđićekkel, de már ez is a múlté.»

Újságíró: «Nincs félreértés, nem tévesztettem őket össze.»

(Hát persze, hogy nem...)

Amikor kimondtam, hogy Várady koalícióban volt Đinđićekkel, Törzsök Erika olyan hangosan fölszisszent, hogy még a terem közepén ülők is hallották.

Délután a Mérleg utcai «fehér házban» Pető és Szent-Iványi fogad bennünket. Valójában egyetlen propagandisztikus cél vezérli vendéglátóinkat: kiadni egy sajtóközleményt, hogy fogadtak bennünket – sőt, együtt a két szervezetet!

Augusztus 25.

Helyszín: HTMH. Székely András Bertalannal, és főnökével, Nikowitz Oszkárral beszélgetek.

Nikowitz: «Nem értem, hogy a VMDK miért satanizálja Kasza Józsefet?»

Én: «Szó sincs róla. Hogy a szavaiddal éljek, mi nem tartjuk őt sátáni politikusnak. Sőt, azt is elismerjük, hogy jó dolgokat is tesz. Mi őt kétkulacsosnak tartjuk.»

N.: «De hát a kisebbségi politikus igen gyakran kényszerül megalkuvásra, kényszerpályára...»

Én: «Tudod, Oszkár, erre én azt szoktam mondani, hogy a kényszerpályán közlekedésből nem szükségszerűen következik, hogy el kell ütni az arra tévedő gyalogosokat!»

N.: «???»

Én: «Ha Kasza annyira ártatlan volna, mint amennyire ti szeretnétek őt bemutatni, akkor nem távolította volna el az önkormányzattól a VMDK-s tisztségviselőket, nem egyszer egzisztenciájukban is tönkretéve őket.»

Amíg így diskurálunk, csöng a telefon.

Székely A.: «Várady keres, Oszkár.»

N. (telefonál): «Szervusz... Čanak cikkét? Természetesen. Már odaadtam a fordítónak... Mit gondolsz, egy frekventált napilap hétvégi számában kellene elhelyezni... Jó úgy is... Tehát akkor legyen a Magyar Nemzet szombati száma.»

Később Nikowitz kiböki, hogy Čanaknak a Naša Borbában megjelent cikkét kívánják lefordítani.

Én: «De hiszen ez már megjelent a 18-ai Magyar Szóban, két fordításban is! A Magyar Szó annyira

biztos akart lenni a dolgában, hogy mind a belpolitikai rovatban, mind a jugoszláv lapokból ollózott úgynevezett YU-pessben lehozták.

N.: « De hisz ez egy zseniális cikk! »

Én: « Szerintem csupa közhely, semmitmondás. Véleményem szerint Várady egyetlen dolog miatt akarja megjelentetni Magyarországon. »

N.: « Miért? »

Én: « Ha végigolvastad a cikket, akkor tudod, hogy Čanak nemcsak Miloševićékat ostorozza. »

N.: « Ágostonra és Tonkovićra gondolsz. »

Én: « Igen. Főleg Ágostonra. Neked tudnod kell, Oszkár, hogy cikkében Čanak hazudik is, amikor azt mondja, hogy a VMDK ugyanazt akarta, amit a krajainai szerbek. Ágoston és a VMDK ezt nem mondta soha. Mi azt mondtuk, hogy olyan

autonómiamodellt tartunk megvalósíthatónak, amit a Carrington-dokumentumban a horvátországi szerbeknek is felkínáltak. Ez azért mintha más lett volna, mint a krajainai szerb rémuralom! »

N.: « Jó, jó, de azért nem árt, ha a magyarországi olvasó is elgondolkozik, hogy Ágoston is autonómiát akar, és ez hova vezethet. »

(Ez a mondat világít rá legtisztábban a HTMH-ban ülő egynémely fickók autonómiaellenes felfogására!)

Én: « Erről van szó. A magyarországi olvasók félrevezetéséről. Ezért fontos Váradynek a cikk megjelentetése. De meg kell mondjam, én furcsállom, hogy a HTMH beavatkozik két vajdasági politikus vitájába ilyen egyértelműen elkötelezett módon. Ha ez a cikk megjelenik, én azt precedensnek fogom tekinteni... »

